

ПЕДАГОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СПІВПРАЦІ З СІМ'ЯМИ У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкрито цінність та переваги співпраці з сім'ями, визначено педагогічні засади її реалізації у практиці роботи сучасного дошкільного закладу.

Ключові слова: сімейне виховання, співробітництво, співпраця, педагогічна взаємодія з сім'єю, рольове очікування, рольова поведінка.

Постановка проблеми в загальному вигляді... В основі нової філософії взаємодії сім'ї та дошкільного закладу лежить ідея про те, що за виховання дітей несуть відповідальність батьки, а всі інші соціальні інститути покликані допомагати, підтримати, направити, доповнити їхню виховну діяльність. Визнання пріоритету сімейного виховання потребує іншого змісту взаємин сім'ї та дошкільного закладу. Новизна цього змісту визначається поняттями „співробітництво”, „співпраця”, „взаємодія”. Від того, наскільки ці взаємовідносини будуть узгоджені, залежить успіх формування особистості дитини в цілому. А саме: взаємодія в педагогічному процесі сім'ї та дошкільної установи здатна здійснювати особистісно орієнтований підхід, формувати індивідуальність, актуалізувати особистісний творчий потенціал не тільки дитини, але педагогів та батьків.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.... У педагогічних працях С.Русової, В.Сухомлинського, А.Макаренка, сучасних українських науковців, особливо М.Стельмаховича, американських дослідників Б.Спорка, Д.Еліума та Дж. Еліум доведено виключно важливе значення ролі батьків у вихованні дітей. Сучасні психологічні дослідження Б.Кочубей, О.Проскури, С.Кулачківської, Л.Венгера відмічають вплив батьків на розумовий, інтелектуальний, фізичний і моральний розвиток дитини, її статеву ідентифікацію, соціалізацію особистості. Проблеми взаємодії дошкільного закладу і сім'ї присвячені праці В.Котирло, Т.Маркової, С.Ладивір. Значення педагогічної підготовки батьків відмічає І.Гребенніков, Л.Островська. Проблеми і пошук сучасних форм співпраці педагогів із сім'єю дошкільників турбують Т.Антонову, С.Арнаутову, О.Кононко, В.Петровського.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті – розкрити педагогічне значення та ціннісні сторони співпраці дошкільного закладу з сім'ями вихованців, довести необхідність та високоефективність її застосування, визначити основні засади реалізації такої взаємодії.

Виклад основного матеріалу... Сучасний стан дошкільної освіти потребує цілісного підходу до особистості дитини, яка тісно пов'язана з усіма організованими і стихійними, позитивними і негативними впливами як природного, так і соціального оточення.

В.О.Сухомлинський зауважував, що виховує, звичайно, сім'я в цілому – її загальний дух, культура людських стосунків. Але творять цей дух, цю культуру батьки. Без батьківської мудрості нема виховуючої сили сім'ї. Батьківська мудрість стає духовним надбанням дітей; сімейні стосунки, побудовані на громадянському обов'язку, відповідальності, мудрій любові і вимогливій мудрості батька і матері, самі стають величезною виховуючою силою. Але ця сила йде від батьків, у них – її коріння і джерело [8].

Цим пояснюється необхідність педагогічного взаємозв'язку сім'ї та дитячого садка на основі об'єднання їх виховних зусиль. Вихователь та батьки, об'єднані у своїй діяльності, діють в інтересах дитини, приймають рішення стосовно її виховання та навчання, створюють для неї належні умови.

Суть понять „співробітництво”, „співпраця” полягає у беззаперечній рівновартісності внеску кожного учасника педагогічного процесу та у відсутності привілею вказувати, контролювати та оцінювати. „Взаємодія” являє собою спосіб організації спільної діяльності (в нашому випадку такою діяльністю є виховання дитини-дошкільника), яка здійснюється на основі соціальної перцепції за допомогою спілкування.

Співпраця передбачає гармонізацію стосунків між вихователями і родиною дитини. Психолог В.Петровський визначив особливу форму спілкування між вихователями та батьками – „довірливо-діловий контакт” [7]. Така взаємодія розглядається як цілісне об'єктивно-суб'єктивне явище в психолого-педагогічній системі й передбачає взаємодопомогу, співробітництво, узгодження зусиль, спрямованих на допомогу у вирішенні різноманітних ситуацій та проблем, в яких діє, живе чи просто перебуває дитина.

Як зазначає М.Машовець [5], інтерактивний аспект спілкування, який лежить в основі педагогічної взаємодії, передбачає наявність ролей та рольового очікування.

Вихователь, ставлячи перед собою завдання реалізації співпраці з батьками, визначає, в яких саме ролях він хоче їх бачити і чого саме очікує від їхньої участі в педагогічному процесі. Від того, ким будуть батьки в групі (контролер, помічник, одноступінь), залежатиме стратегія спільної діяльності.

Сучасні батьки також чекають від вихователя адекватної рольової поведінки: не тільки доглянути дитину, а й якнайкраще сприяти її всебічному розвитку.

Не менш важливо й те, ким відчуває себе сам вихователь – старшим товаришем, другом, наставником, ментором, вчителем, сторонньою людиною.

Спільна робота дошкільного закладу й сім'ї будується на наступних основних засадах, які визначають зміст, організацію і методику цієї роботи:

1. Єдність в роботі дитсадку і сім'ї у вихованні дітей. Вона досягається у тому випадку, коли мета і завдання всебічного виховання добре відомі і зрозумілі не лише вихователям, але і батькам, коли батьки знайомі з основним змістом, методами і прийомами виховання маленьких дітей і певною мірою оволоділи ними.

2. Взаємна довіра у взаємовідносинах між педагогами і батьками, доброзичливе ставлення один до одного, розуміння потреб та інтересів дитини й своїх обов'язків як вихователів; зміцнення авторитету педагога в сім'ї і батьків у дитячому садку.

3. Взаємодопомога у спільній роботі по вихованню дошкільників. Дошкільний заклад повсякчас й різноманітними шляхами допомагає батькам у вихованні дітей. В свою чергу батьки допомагають дошкільному закладу в різноманітній виховній і господарській роботі, піклуючись тим самим про виховання не лише своєї дитини, а й інших малят.

4. Вивчення кращого досвіду сімейного виховання, пропаганда його серед широкого кола батьків, використання в роботі дошкільного закладу позитивних методів сімейного виховання (в підході до окремих дітей та інше).

5. Використання різноманітних форм роботи дошкільного закладу з сім'єю: ознайомлення з життям дитини вдома, в сім'ї; педагогічні бесіди з батьками й іншими членами родини, консультації; групові й загальні батьківські збори; наочна й педагогічна пропаганда. Індивідуальні і колективні форми роботи з батьками, поєднуючись між собою, доповнюють одна одну, сприяють зміцненню зв'язків з сім'єю і дитсадком.

6. Систематичне здійснення зв'язку дошкільного закладу і батьків за певним планом, на протязі усього року, з урахуванням навчально-виховної роботи з дітьми.

7. Встановлення правильних взаємин педагогів і батьків на основі доброзичливої критики і самокритики, що сприяє самовихованню як батьків, так і педагогів й допомагає покращити виховання дітей в сім'ї і дошкільному закладі.

8. Залучення до роботи з сім'ями активу батьків, організованих в батьківський комітет.

В результаті налагодженої взаємодії переваги отримує кожна з зацікавлених сторін.

Дитина: завдяки більшій кількості дорослих у групі значно розширюються можливості для індивідуалізованого навчання та розвитку; для дітей, які зростають в неповній сім'ї з'являється нагода спілкування з дорослими протилежної статі та адекватного їх сприймання. Дитина отримує можливість познайомитися з особливостями різних культур, до яких належать сім'ї однолітків, тим самим збагачуючи свої уявлення про довкілля. І головне – дитина, спостерігаючи за спільною діяльністю дорослих і дітей, набуває навичок взаємодії з іншими людьми, що значно полегшить її соціальну адаптацію в нових умовах. Очевидні переваги зменшення кількості дітей на одного дорослого в групі. Залучення та використання знань й інтересів батьків у процесі занять в групі, участь батьків у прийнятті рішень, тісне спілкування між батьками сприяє створенню колективу одноступів, які зайняті спільною діяльністю та сповнені рішучості виконувати її якнайкраще. Ще В.Сухомлинський зазначав: „Якщо діти навчаються і виховуються разом, значить і в їхніх батьків знайдуться спільні інтереси, значить на основі цих інтересів і можна організувати єдиний батьківський колектив” [8].

Сім'я, батьки отримують можливість природно спостерігати за власною дитиною у колективі однолітків. Це допомагає батькам краще розуміти особливості розвитку дитини та сприяє більш відповідальній практиці виховання дитини вдома. Безпосереднє спостереження за дитячими досягненнями допомагає більш яскравому переживанню задоволення від них та їх ставлення – такий емоційний контакт між батьками та дитиною впливає на формування глибоких почуттів єдності гуманності та любові. Перебуваючи в групі в ролі активного учасника, батьки краще починають розуміти сам навчально-виховний процес, його особливості та значення в цілому.

Висновки та перспективи подальших розвідок... Отже, спільна робота вихователів і батьків щодо формування особистості дитини з перших років її життя має не лише педагогічне, а й глибоке соціальне значення. Адже йдеться про те, щоб вирішувати завдання всебічного виховання дошкільників об'єднаними зусиллями педагогічних колективів і сім'ями вихованців дошкільного закладу. Умови сьогодення спонукають науковців і практиків шукати нові форми співпраці з родинами, моделювати

різні педагогічні системи взаємодії з батьками, проектувати технології навчання і виховання (педагогізації батьків).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антонова Т. Проблемы и поиск современных форм сотрудничества педагогов детского сада с семьёй ребёнка // Дошкольное воспитание. – 1998. – № 6. – С. 66 – 70.
2. Гребенюк Л. Живемо дружною сім'єю: психолого-педагогічна служба у роботі з батьками // Дошкільне виховання. – 1994. – № 9. – С. 11.
3. Детский сад и семья / Под ред. В.К.Котырло, С.А.Ладывир. – К., 1984.
4. Детский сад и семья / Под ред. Т.А.Марковой. – М.: Просвещение, 1981.
5. Машовець М.А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. – К., 2000.
6. Островська Л.Ф. Сімейне виховання. Дошкільники. – К.: Рад. шк., 1977.
7. Петровський В. Воспитателю о личном общении: психология общения. – М.: Новая школа, 1992.
8. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. – К.: Рад. шк., 1978.

Аннотація

Г.М.Абрамович

Педагогическое значение сотрудничества с семьями в воспитательном процессе дошкольного учебного заведения

В статье раскрыта ценность и преимущества сотрудничества с семьями, определены педагогические основы его реализации в практике работы современного дошкольного заведения.

Ключевые слова: семейное воспитание, сотрудничество, педагогическое взаимодействие с семьёй, ролевое ожидание, ролевое поведение.

Summary

G.M.Abramovych

Pedagogical Meaning of Collaboration With Families at Educational Process of Pre-School Educational Institutions

Value and advantage of collaboration with families are disclosed in the article, pedagogical basic of its realization at practical work of modern educational institutions are determined.

Key words: family education, collaboration, pedagogical interaction with family, role expectation, role behaviour.

Дата надходження статті

„12” березня 2008 р.

УДК 316.4.063.7

В.Р.АДАМСЬКИЙ,
здобувач
(м.Красилів)

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ
НАРОДНОЇ ОСВІТИ: СТРУКТУРА, ЗАВДАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ**

У статті проаналізовано процес становлення факультету соціального виховання в Кам'янець-Подільському інституті народної освіти в добу радянської модернізації освітньої системи, визначено його структуру та основні завдання в питанні організації навчального та виховного процесу.

Ключові слова: факультет соціального виховання, система освіти, навчальні плани, студенти, політичний комісар, декан.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Початок 1920-х років був ознаменований докорінними змінами освітньої системи України, що істотно позначилися як на організації засад навчально-виховного процесу, так і на самій структурі функціонування навчальних установ. Схема народної освіти УСРР [1], що згодом переросла в її систему, репрезентувала один із можливих шляхів радянського будівництва за доби диктатури пролетаріату в даній царині й складалася з двох основних складових: соціального виховання дітей до 15-ти річного віку та професійної освіти, спроектованої за галузями народного господарства.

Практичне впровадження у життя кожної з цих галузей мало наслідком напрацювання певного досвіду. В ньому були як позитивні, так і негативні елементи. Втім зауважимо, що на етапі запровадження нової моделі освітньої системи, керівництво Наркомосу УСРР спиралося на низку об'єктивних чинників тодішньої української дійсності, виходило із перспектив розвитку народногосподарського комплексу та базувалося на політико-ідеологічних настановах КП(б)У.